

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio X. De scientia beata, qua pertinet ad animam Christi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

Super questionis de
cimo articulum pri
mum.

QVAESTIO X.

De scientia beata anime Christi, in qua
tuor articulos diuisa.

Titulus clarus ex
dictis in prima
parte qualio
nis duodecime ubi
de Dei coprehensio
ne tractatu est. Compre
hendere namque
est cognoscere rem,
quantum cognoscibi
lis est, ita quod non
possit plus cognosci,
quam cognoscitur.

In corpore est vni
ca conclusio respon
sua quæ sit negati
ue. Anima Christi
non comprehendit
diuinam essentiam.
Probatur, impossi
bile est, quod aliqua
creatura compren
dat diuinam essen
tiam. ergo impossi
bile est animam Chri
sti comprehendere di
uinam essentiam. An
tecedens probatur,
quia infinitum non
comprehenditur a fi
nito. Consequencia
probatur, quia unio
naturarum in perso
na Christi facta est
sic, quod salua est v
triusque nature pro
prietates &c.

In responsione ad
secundum, dubium
occurrit, quia diuer
tere videtur Auctor
a virtute deitatis in
personando, ad vir
tutem deitatis in ope
rando. Respondendo
siquidem Auctor di
cit, quod licet tota dei
tas sit vnica humani
tati Christi: non to
ta tamen deitatis vir
tus est quasi circun
scripta, quod de vir
tute personatiua di
recte. & secundum pla
num literæ contextu
intelligitur, quasi di
xerit, quod tota qui
dem deitas est coniu
cta in una persona
Christi, non tamen
comprehensa, quia
potest in eadem per
sona coniungi alijs
naturis, vt ex supra
dictis patet, & sic vir
tus personatiua illius
non est comprehensa
ab humanitate Chri
sti. Allegando autem
auctoritate Augu
stini ad virtutem ope
ratiuam digreditur,
ad quam spectat cura
gubernandi mun
dum.

Ad hoc dicitur, quod
Auctor declarat a vir
tute operatiua non
contracta, virtutem
deitatis absolute si
ue in personando (de

DEINDE considerandū
est de qualibet prædicta
rum scientiarum: sed
quia de scientia diuina
dictum est * in prima parte, restat
nunc dicendum de alijs tribus: pri
mò de scientia beata: secundò de
scientia indita: tertio, de scientia
acquisita.

Sed quia etiam de scientia bea
ta, quæ in Dei uisione consistit,
plura dicta sunt in prima parte, *
hic illa sola videtur dicenda, quæ
proprie pertinent ad animam
Christi.

CIRCA hoc ergo quæruntur
quatuor.

Primo, Vtrum anima Christi
comprehenderit Verbum siue di
uinam essentiam.

Secundo, Vtrum in Verbo co
gnouerit omnia.

Tertio, Vtrum anima Christi
in Verbo cognouerit infinita.

Quarto, Vtrum videat Verbū
siue diuinam essentiam clarius qua
libet alia creatura.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum anima Christi comprehenderit
verbum siue diuinam naturam.

AD PRIMVM sic procedi
tur. Videtur, quod anima Chri
sti comprehenderit & coprehen
dat, Verbum siue diuinam essen
tiam. Dicit enim Iſid. * quod Tri
nitas sibi soli nota est, & homini
assumpto. Igitur homo assumptus
communicat cum sancta Trinitate
in illa notitia sui, quæ est sancte
Trinitati propria: huiusmodi autem
ergo est notitia comprehensionis:
ergo anima Christi comprehendit
diuinam essentiam.

2 Præter. Magis est vniri Deo se
cundum esse personale, quam se
cundum uisionem; sed sicut Dam
ascius dicit in 3. lib. tota diuinitas
in una personarū est vnita huma
næ nature in Christo. Multo
ergo magis tota natura diuina vi
detur ab anima Christi, & ita vi
detur, quod anima Christi compren
hendat diuinam essentiam.

3 Præter. Illud, quod conuenit filio
Dei per naturam, conuenit filio ho
minis per gratiam, vt Aug. dicit,
in 1. de Trini. sed comprehendere
diuinam essentiam, competit filio
Dei per naturam: ergo filio homi
nis competit per gratiam. & ita vi
detur quod anima Christi per gra

tiam Verbum comprehendat.

SED CONTRA est, quod Augu.
dicit in lib. 83. * q. Quod se com
prehendit, finitum est sibi: sed ef
sentia diuina non est finita in cō
paratione ad animam Chri, cum
in infinitū eā excedat. ergo anima
Chri non comprehendit verbū.

RESPOND. Dicendū, quod sicut
ex supra dictis patet, sic facta est
unio naturarū in persona Chri,
quod tñ proprietates utriusque; na
ture in consilia permanferit, ita. f.
quod increatum manserit increa
tum, & creatum manserit infra li
mites creaturæ, sicut Dam. * di
cit in 3. li. Est autem impossibile,
quod aliqua creatura d comprehendat
diuinam essentiam (sicut
in prima parte ostensum fuit) eo
quod infinitum non comprehendit
a finito. Et ideo dicendum, quod
anima Chri nullo modo com
prehendit diuinam essentiam.

AD PRIMVM ergo dicendum,
quod hō assumptus * conformatur
diuinæ Trinitati in sui cognitio
ne, nō rōne comprehensionis, sed
rōne cuiusdam excellentissimæ
cognitionis præ ceteris creaturis.

AD SECUNDVM dicendum, quod
nec est in unione, quæ est sicut esse p
sonale, natura humana coprehen
dit Dei uerbū, siue naturam diuinam
quæ quis tota unita fuerit huma
næ nature in una persona filii, non
tñ fuit tota uirtus diuinitatis ab
humana natura quasi circunscri
pta. Vñ Aug. * dicit in epist. ad vo
lufianum, Scire te uolo, non hoc
Christianam habere doctrinam, quæ
ita Deus in se ipso sit carni, ut curā
gubernande uniuersitatis uel de
seruerit, uel ad illud corpusculū
quasi contractam, collectamque
transfulerit. & similiter animam
Christi totam Dei essentiam ui
det, non tñ eam comprehendit,
quia non totaliter eā uidet. i. non
ita perfecte sicut uisibilis est, ut
in 1. parte * expositum est.

AD TERTIUM dicendū, quod
uerbum illud Aug. est intelligen
dum de gratia unionis, sicut quā
oīa, quæ dicuntur de filio Dei sicut
diuinā naturam, dicuntur de fi
lio hoīs, pp identitatem suppositi
ti. & sicut hoc uere potest dici quod
filius hoīs est comprehensor di
uinæ essentia, non quidē secundū
animam, sed secundū diuinam natu
rā, per quem et modum potest di
ci, quod filius hoīs est creator.

ARTICVLVS II.

Vtrum anima Christi in uerbo cogno
uerit omnia.

AD SECUNDVM sic procedit.
Videtur, quod anima Chri
in uerbo non cognoscat omnia

qua directe erat di
cendum) siue in ope
rando, quæ sub dei
tatis uirtute compre
henditur, non esse
comprehensam ab
humanitate Christi.
Vnde, nulla digres
sio commissa est,
sed a notioribus do
ctrina tradita est.

Super questionis de
cimo articulum se
cundum.

Titulus solum
dus est ut lo
nari in corpo
re namque articuli
distinguetur.

In corpore sunt
tres conclusiones, iu
xta tria membra di
stinctionis, qua di
stinguitur quot mo
dis potest distribu
re ly, omnia. In lite
ra igitur sic talis di
stinctio bimembris,
Ly, omnia potest sum
i, uel proprie, &
sic distribuit p om
nibus, quæ quando
que actu secundum
aliquod tempus sūt
uæ large, & sic di
stribuit etiam pro
his quæ sunt in po
tentia numquam re
ducta ad actum. Et
hoc subdistinguitur
in duo membra quæ
uel in potentia diui
na sola, uel non in
sola potentia diui
na, sed etiam in potē
tia creaturæ. Ex qui
bus patet quod ex
uniuersa distinctio
ne & subdistinctio
ne tria tantum mem
bra constituuntur,
& sic iuxta membro
rum horum, nume
rum tribus conclu
sionibus responde
tur quæ sit. Prima
est, Anima Christi
nouit in Verbo om
nia proprie, hoc est
quæ quandoque in
actu sunt, erunt, aut
fuerunt. Probatur
primo absolute (li
cet inter intellectus
beatos sit differentia)
Nullus intellectus bea
to deest cognoscere
in Verbo omnia
quæ ad ipsum spe
ctant: sed ad Chri
stum & eius dignita
tem spectant omnia.
ergo anima Christi
cognoscat in Verbo
omnia. Probatur mi
nor, tum quia om
nia Christo subie
cta sunt, tum, quia
est omnium iudex
constitutus a Deo
Probatur secundo,
quod ad cogitatio
nes

Li. 83. q. 14.
in printo. 4.

Q. 2. art. 1. &
q. 6. ar. 6.

li. 3. c. 3. & 4.

D. 366.
p. p. q. 12. ar. 7

cōnumerat.

Est epi. 3. nō
multum re
motus.

p. p. q. 12. ar. 7.

3. d. 14. q. 11.
q. 2. & 2. q.
ad 3. & 4. &
uer. q. 8. ar. 4.
& q. 20. ar.
4. & 5. &
quol. 3. q. 2.
ar. 1. c. 3. op.
3. ca. 22. &
op. 9. q. 8.

3. d. 14. q. 11.
q. 2. & 2. q.
ad 3. & 4. &
uer. q. 8. ar. 4.
& q. 20. ar.
4. & 5. &
quol. 3. q. 2.
ar. 1. c. 3. op.
3. ca. 22. &
op. 9. q. 8.

Lib. 3. orth.
fid. 6.

Li. 1. cap. 13.
tom. 3.

nes hominum auctoritate. Ioan. 2. Circa hunc processum dubium occurrit, quoniam propositio dicens, cuilibet Beato conuenire, quod uideat in Verbo omnia spectantia ad se, diffinitatem patitur. Sequeretur enim ex ipsa coniuuncta precedenti propositioni in littera posita. I. Quilibet beatus tanto plura in uerbo cognoscit, quanto perfectius uidet uerbum, quod aliquis Sanctus minus beatus, puta, sanctus Anthonius, esse magis beatus altero beatiore se, puta sancto Petro, quod implicat contradictoria. Et patet sequela, posito quod plura singularia spectent ad sanctum Antonium, quia multo plures orationes emittuntur ad sanctum Antonium, quam sint singularia spectantia ad sanctum Petrum, quem nemo interpellat. Ad hoc dicitur, quod propositio dicens, quemlibet beatum uidere in uerbo omnia spectantia ad se, potest dupliciter intelligi. I. uel formaliter, uel casualiter. Si formaliter, sensus est, quod ipsa uisio uerbi est etiam uisio spectantium ad se. Et sic sumpta propositio intelligitur de spectantibus ad beatum, tunc cum primo fit beatus, & non de spectantibus postea ad ipsam, quoniam hanc per reuelationem habent, ut patet de Angelis, qui spectantia ad ipsos de dispositione populorum sibi commissorum nesciebant, ut testatur eorum pugna uiginti, & uno diebus, Danielo. Et sic au objectionem dicitur quod impossibile est plura singularia spectare ad minus beatum, tunc, quando primo fit beatus: quoniam ex hoc ipso quod ponitur minus beatus, ponitur quod uisio sua uerbo ad pauciora se extendat, ut in littera dicitur. Si uero intelligatur siue formaliter, siue casualiter, sic est sensus, quod quilibet beatus uidet, uel formaliter, uel casualiter in uerbo omnia ad se spectantia. Et est indubie uerum, quoniam uel ipsa uisio uerbi est illorum uisio, uel est causa uisionis illorum: quoniam ex hoc ipso, quod aliquis uidet uerbum, debet sibi, quod suo tempore innotescant sibi spectantia ad se: aliter uisio illa non substantialiter constitueret beatum: beatitudo enim est status omnium bonorum aggregatione perfectus. Et secundum hoc patet objectionem cessare: quocumque autem modo intelligatur in proposito, infertur intentum litterarum, tum, quia omnia fuerunt subiecta Christo ab instanti conceptionis lux, in quo fuit beatus uidendo uerbum, & sic in primo sensu processus inueni-

Gl.ord.ubi.

Dicitur enim Marci 13. De die autem illa nemo scit, neque angeli in caelo, neque filius nisi Pater.

¶ 2 Præ. Quanto aliquis perfectius cognoscit aliquod principium, tanto plura in illo principio cognoscit: sed Deus perfectus uidet essentiam suam, quam anima Christi, ergo plura cognoscit in uerbo, quam anima Christi. non ergo anima Christi in uerbo cognoscit omnia.

¶ 3 Præ. Quantitas scientiæ attenditur secundum quantitatem scibilium. Si ergo anima Christi sciret in uerbo omnia, quæ scit uerbum, sequeretur, quod scientia animæ Christi æquaretur scientiæ diuinæ, creatum uidelicet increatum, quod est impossibile.

SED CONTRA est, quod super illud Apoc. 5. Dignus est agnus, qui occisus est, accipere diuinitatem & sapientiam. gloss. * dicit, id est, omnium cognitionem.

RESPON. Dicendum, quod cum queritur, an Christus cognoscat omnia in uerbo, ly omnia, potest dupliciter accipi. Vno modo, proprie, ut distribuatur pro omnibus, quæ quocumque modo sunt, uel erunt, uel fuerunt, uel facta uel dicta uel cogitata quocumque, secundum quodcumque tempus. Et sic dicendum est, quod anima Christi in uerbo cognoscit omnia. Vnusquisque enim intellectus creatus, in uerbo cognoscit, non quidem omnia simpliciter, sed tanto plura, quanto perfectius uidet uerbum: nulli tamē intellectui beato deest, quin cognoscat in uerbo omnia quæ ad ipsum spectant. Ad Christum autem, & ad eius dignitatem spectant quodam modo omnia, in quantum ei subiecta sunt omnia. Ipse etiam est omnium iudex constitutus a Deo, quia filius hominis est, ut dicitur Ioan. 5. Et ideo anima Christi in uerbo cognoscit omnia existentia, secundum quodcumque tempus, & etiā ho-

minum cogitatus, quorum est iudex, ita ut quod de eo dicitur Ioannis secundo. Ipse enim sciebat quid esset in homine, potest intelligi non solum quantum ad scientiam diuinam, sed etiam quantum ad scientiam animæ eius, quam habet in uerbo. Alio modo, ly omnia, potest accipi magis large, ut extendatur non solum ad omnia, quæ sunt actu secundum quodcumque tempus, sed etiam ad omnia quæcumque sunt in potentia nunquam reducenda, uel reducta ad actum. Horum autem quædam sunt in sola potentia diuina, & huiusmodi non omnia cognoscit in uerbo anima Christi. Hoc enim esset comprehendere omnia, quæ Deus potest facere, quod esset comprehendere diuinam uirtutem, & per consequens diuinam essentiam. Virtus enim quælibet cognoscitur per cognitionem omnium, in quæ potest. Quædam uero sunt non solum in potentia diuina, sed etiam in potentia creature, & huiusmodi omnia scit anima Christi in uerbo. Comprehēdit enim in uerbo omnis creaturæ essentiam & per consequens potentiam, & uirtutem, & omnia quæ sunt in potentia creature.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illud uerbum intellexerit Arius & Eunomius, non quantum ad scientiam animæ, quam in Christo non ponebant (ut supra dictum est) sed quantum ad diuinam cognitionem filii, quæ ponebant esse minorem Patre, quantum ad scientiam, sed illud stare non potest, quia per uerbum Dei facta sunt omnia, ut dicitur Ioan. 1. Et inter alia facta sunt etiam per ipsum omnia tempora. Nihil autem per ipsum factum est, quod ab eo ignoretur. Dicitur ergo ne scire diem & horam iudicii, quia non facit scire; interrogatus enim super hoc ab Apostolis Act. 1. hoc eis noluit reuelare, sicut e contrario legitur Genes. 22. Nunc co-

gnoscitur per cognitionem omnium, in quæ potest. Quædam uero sunt non solum in potentia diuina, sed etiam in potentia creature, & huiusmodi omnia scit anima Christi in uerbo. Comprehēdit enim in uerbo omnis creaturæ essentiam & per consequens potentiam, & uirtutem, & omnia quæ sunt in potentia creature.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod illud uerbum intellexerit Arius & Eunomius, non quantum ad scientiam animæ, quam in Christo non ponebant (ut supra dictum est) sed quantum ad diuinam cognitionem filii, quæ ponebant esse minorem Patre, quantum ad scientiam, sed illud stare non potest, quia per uerbum Dei facta sunt omnia, ut dicitur Ioan. 1. Et inter alia facta sunt etiam per ipsum omnia tempora. Nihil autem per ipsum factum est, quod ab eo ignoretur. Dicitur ergo ne scire diem & horam iudicii, quia non facit scire; interrogatus enim super hoc ab Apostolis Act. 1. hoc eis noluit reuelare, sicut e contrario legitur Genes. 22. Nunc co-

gnoscitur per cognitionem omnium, in quæ potest. Quædam uero sunt non solum in potentia diuina, sed etiam in potentia creature, & huiusmodi omnia scit anima Christi in uerbo. Comprehēdit enim in uerbo omnis creaturæ essentiam & per consequens potentiam, & uirtutem, & omnia quæ sunt in potentia creature.

infertur comprehensio illius uirtutis causatiuæ, quæ in proposito est omnipotentia diuina, & consequenter comprehensio essentia diuina. Nam in tali modo cognoscendi, cognitio possibilium sequitur naturaliter cognitionem causæ, ac per hoc maior maiorem, & tandem maxima maximam. Maior autem possibilem cognitio haberi non potest in causa, quam, ut omnia comprehendatur in illa, ut patet in cognitione primorum principiorum: quanto enim aliquis perfectius illorum penetrat uirtutem, tanto plura in illis, & ex illis cognoscit, adeo ut cum omnia ex, & in illis cognoscibilia quis comprehendit, tam perfecte illa nouit, ut perfectius cognosci nequeant: ad aquam siquidem tunc cogatio

Homil. 7. Matthe. 5. & Homil. 1. in Marci. innot. 10.

Homil. 1. in Marci. innot. 10.

p. 344

p. 344

tio cognoscibilitatem illorum. Et scito, q materia ista, an sit possi-
bile, creaturam cognoscere omnia in Verbo, & an visio omniu in
Verbo sit comprehensio, in ar. 8. q. 12. primi libri discussa est, vbi
responsum est Scoto & alijs, nec repetenda duxi.

¶ Tertia conclusio est: Anima Christi scit in verbo omnia, quæ
sunt in potentia crea-
tura. Probatur: Anima
Christi comprehendit in verbo om-
nis creature essen-
tiam, ergo virtutem
& potentiam, ergo
omnia, in qua po-
test. Omnia relin-
quitur in litera pro
constantibus, & ve-
re constant præsup-
posito antecedente,
Homil. 7. in
Matth. 23. quod
& Homil. 11.
in Marcellin.
innuit tot.

gnoui, quod timeas Deum, id est,
nunc cognoscere feci. Dicitur au-
tem Pater scire: quia huiusmodi
cognitionem tradidit Filio. Vn-
de in hoc ipso, q dicitur, Nisi Pa-
ter, datur intelligi quod Filius co-
gnoscit, & non solum quantum
ad diuinam naturam, sed etiam
quantum ad humanam: quia vt
Chryostomus argumentatur, si
Christo homini datur est, ut sciat,
qualiter oporteat iudicare quod
est maius, multo magis datum est
ei scire quod minus est, scilicet tẽ-
pus iudicij. Origenes tamẽ j hoc
exponit de Christo secundũ cor-
pus eius, qd est Ecclesia, quæ hoc
tempus ignorat. Quidam autem
dicunt hoc esse intelligendum de
filio Dei adoptiuo, non de filio
naturali.

AD SECUNDVM dicendum, q
Deus in tantum perfectius cogno-
scit suam essentiam, quã anima
Christi, quod eam comprehendit.
& ideo cognoscit omnia non so-
lum quæ sunt in actu, secundum
quodcumque tempus, quæ dicitur
cognoscere scientia visionis:
sed etiam omnia quæcumque ip-
se facere potest, quæ dicitur co-
gnoscere per simpliciter intelligentiam,
vt in 1. habitum est. Scit er-
go anima Christi omnia, q Deus
in seipso cognoscit per scientiam
visionis: non tamen omnia, quæ
Deus in seipso cognoscit per sciẽ-
tiam simpliciter intelligentiæ: & ita
plura scit Deus in seipso, quã
anima Christi.

AD TERTIVM dicendũ, quod
quantitas scientiæ non solum at-
tenditur secundum numerum sci-
bilium: sed etiam secundum cla-
ritatem cognitionis. Quamuis
igitur scientia animæ Christi, quã
habet in verbo, parificetur scienti-
æ visionis, quã Deus habet in
seipso, quantum ad numerum sci-
bilium: scientia tamen Dei ex-
cedit in infinitum, quantum ad cla-
ritatem cognitionis, scientiam ani-
mæ Christi, quia lumẽ increatum
diuini intellectus, in infinitũ ex-
cedit lumẽ creatum, quodcũque
receptum in anima Christi: licet

in infinitum, conceditur simpliciter, parificatio autem nõ sim-
pliciter, sed secundum quid, hoc est quod ad aliquid, hoc est: quod
ad numerum scibilium scientiæ visionis. *¶* In eadem respon-
sione dubium occurrit ex Durando in 3. sen-
tentia, dist. 1. q. 4. art. 2. tenente, quod anima Christi videt
in verbo quicquid videt verbum, quod ad questionem quid est, &
sic scientia animæ Christi æquatur diuinæ scientiæ simpliciter intel-
ligentiæ quod ad numerum: scilicet non quod ad claritatem
cognitionis. Probatur hoc sic. Videns Deum, videt visione bea-

ta quicquid naturaliter representatur in diuina essentia, ergo vi-
det quidditates omnium possibilem. Consequentia patet, quia
diuina essentia naturaliter representat omnem possibilem quid-
ditatem. Antecedens vero probatur, quia nec ex parte represen-
tantis aut representationis est impedimentum, cum ex naturali

absolute loquendo, scientia diui-
na excedat scientiam animæ Chri-
sti, non solum quantum ad mo-
dum cognoscendi, sed etiã quan-
tum ad numerum scibilium, ut
dictum est.

ARTICVLVS III.

¶ *Utrum anima Christi in verbo cogno-
uerit infinita.*

AD TERTIVM sic proceditur.
¶ Videtur, q anima Christi
non possit cognoscere infinita
in uerbo. Quod enim in infinitũ
cognoscatur, repugnat definitio-
ni infiniti, prout dicitur in 3. Phy-
si. quod infinitũ est, cuius quan-
tatem accipientibus, semper est
aliquid extra accipere. Impossibile
autem est definitionem a definito
separari, quia hoc esset contra-
dictoria esse simul, ergo impossi-
bile est, quod anima Christi sciat
infinita.

¶ 2. Præ. Infinitorum scientia est
infinita: sed scientia animæ Chri-
sti non potest esse infinita: est enĩ
capacitas eius finita, cum sit crea-
ta. Non ergo anima Christi po-
test cognoscere infinita.

¶ 3. Præ. Infinito non potest esse
aliquid maius: sed plura continẽ-
tur in scientia diuina absolute lo-
quendo, quã in scientia ani-
mæ Christi, ut dictum est. Ergo
anima Christi non cognoscit
infinita.

¶ SED CONTRA, Anima
Christi cognoscit totam suam
potentiam & omnia quæ potest.
Potest autem in emundationem
infinitorum peccatorum, se-
cundum illud 1. Io. 2. Ipse est propitia-
rio pro peccatis nostris; non au-
tem pro nostris tantum, sed etiã
pro totius mundi. Ergo anima
Christi cognoscit infinita.

¶ RESPON. Dicendum, q sciẽ-
tia non est nisi entis, eo quod ens
& uerũ conuertunt. Dupliciter
autẽ dicitur aliquid ens: Vno mō, sim-
pliciter, quod. f. est ens actu: alio
modo, secundum quid, quod sci-
licet est ens in potentia, & quia, ut
secundum modum sciendi, una conclusione affirmatiua. Quod ad
primum distinctio est, quod dupliciter aliquid est cognoscibile,
uel secundum seipsum, ut ens in actu: uel non secundum se, sed
secundum illud, in cuius potetia existit, ut ens in potentia. Proba-
tur distinctio, ens dicitur dupliciter, simpliciter, ut ens in actu, & se-
cundum quid, ut ens in potentia, ergo & inabile dicitur dupliciter, il-
lud secundum se, hoc secundum quod est in alio. Antecedens
patet, & consequentia quo ad primam partem probatur, quia
scientia non est nisi actuum, quod probatur, quia ens, &
uerum

In corp. ar.

1. p. q. 14. ar.
13. & 3. di. 4.
ar. 2. q. 2. ad
2. & 3. q. 4. ad
2. & 3. q. 9.
10. ar. q. c. &
ad 12. & 5. &
quo. 2. q. 2. a.
1. & opusc. 9.
q. 81.
11. 3. Phy. te.
63. coma.

¶ *Super questionis de
cima articulum
tertium.*

¶ *In corpore
articuli tria sũt. Pri-
mo, ponitur disti-
ctio bimembris de
modo sciendi. Secun-
do, respondetur
quæ sit iuxta primũ
modum sciendi unica
negatiua conclusio-
ne. Tertio, responde-
tur quæ sit, iuxta se-
cundum modum sciendi, una conclusio affirmatiua. Quod ad
primum distinctio est, quod dupliciter aliquid est cognoscibile,
uel secundum seipsum, ut ens in actu: uel non secundum se, sed
secundum illud, in cuius potetia existit, ut ens in potentia. Proba-
tur distinctio, ens dicitur dupliciter, simpliciter, ut ens in actu, & se-
cundum quid, ut ens in potentia, ergo & inabile dicitur dupliciter, il-
lud secundum se, hoc secundum quod est in alio. Antecedens
patet, & consequentia quo ad primam partem probatur, quia
scientia non est nisi actuum, quod probatur, quia ens, &
uerum*

Homil. 7. in
Matth. 23. quod
& Homil. 11.
in Marcellin.
innuit tot.

Homil. 7. in
Matth. 23. quod
& Homil. 11.
in Marcellin.
innuit tot.

¶ 2. Præ.

¶ *In corpore*

verum conuertuntur. Quod ad secundum verò: quia vnumquodque cognoscitur, secundum quod est actu, & non secundum quod est in potentia; ex hoc enim sequitur, quod scientia primò tendit ad ens in actu, & secundario ad ens in potentia, hoc est tendit ad ens in actu secundum se, & ad ens in potentia, ut est in alio: hoc enim est secundum

Lib. 9. Meta. tex. 20. 10. 3.

quod dicitur in 9. Meta. * vnumquodque cognoscitur, secundum quod est actu; non autem, secundum quod est in potentia, scientia primò & principaliter respicit ens actu, secundario autem respicit ens in potentia, quod quidem non secundum seipsum cognoscibile est, sed secundum quod cognoscitur illud, in cuius potentia existit.

D. 125.

Quantum igitur ad primum modum scientiæ, anima Christi non scit infinita quia non sunt infinita in actu, etiam si accipiantur omnia quæcumque sunt in actu, secundum quod eundemque tempus, eo quod status generationis, & corruptionis non durat in infinitum.

D. 477. Ar. preced.

¶ Occurrit hoc in loco dubium ad hominem, quo pacto licet doctrina hæc cũ antedicta. Dicitur quippe in precedenti articulo est, anima Christi scire quæcumque scit Deus scientia visionis. & ipsa parte, questione decima quarta, articulo duodecimo. Auctor determinat Deum scientia visionis cognoscere infinita. & reprehendit, ac confutat ratione hic allatam de finito statu generationis & corruptionis. Unde dicit Auctor sua obliu. doctrinae, & ponere contraria, dum dicit animam Christi scire omnia infinita in actu, & negat infinita in actu secundum quodcumque tempus, & ex alia parte dicit animam Christi scire omnia, quæ scit Deus scientia visionis, & dicit illa esse infinita in actu, si sumantur omnia, quæ sunt, erunt, & fuerunt in actu, quia cogitationes, & affectiones creaturarum rationalium, quæ perpetuæ sunt, in infinitum multiplicabuntur.

lib. 9. ar. 1.

¶ Ad hoc dicitur, quod verumque dictum est verum diuersimodo de intellectu. Nam dictum hoc in loco verificatur de simpliciter entibus in actu (quæ sunt solæ substantiæ) quæ sunt actu quandoque, quæ conitatur esse finita, secundum fidei sententiam decernentis mundum incepisse, & generatione destitutam. In prima autem parte, sermo de simpliciter vel secundum quid entibus in actu quandoque est, quæ etiam patet esse infinita, quia in infinitum actus intellectus multiplicabuntur, etsi non in tempore hoc continuo, in tempore tamen discreto. Et quod hæc sit Auctoris mens, patet ex tribus. Primò, quia ab ente incipit corpus articuli, & ad ens impliciter deuenit, distinguendo illud contra ens secundum quid, quod dicitur & de ente in potentia, & de accidentibus, sed solum ens in potentia explicauit, quia solum ens in potentia erit ad distinctionem mo-

Alias potentiam.

D. 366.

di cognoscendi necessarium. Secundo, quia ex statu generationis & corruptionis probatur, qui non comprehendit accidentia, nisi uerbaliter, sed omnes substantias, & quædam tantum accidentia ut patet de actibus nobis futuris post iudicium. Tertio, quia in articulo precedenti expresse ad omnia existentia secundum quod

cuique tempus actum erit etiam hominum cogitatus in finians per hoc, quod per existentia secundum quodcumque tempus intelligit hic ex sola, qua simpliciter existunt, quæ sunt solæ substantiæ. Est igitur doctrina Auctoris, quod omnia cognita scientia visionis, possunt dici, & infinita & finita. Finita quidem, si ly omnia distribuit proentibus simpliciter finita uero, si ly omnia distribuit tam proentibus, quam accidentibus entium. Et propterea utrumque est uerum, scilicet scientia visionis animæ Christi est infinitum, & quod non est infinitum. Quo ad tertium, secunda conclusio responsiva affirmatiue est, Anima Christi scit in Verbo infinita in potentia. Probatum primo. In potentia creaturæ sunt infinita, ergo scit infinita. Probatum consequentia: quia scit omnia quæ sunt in potentia creaturæ. Declaratur secundum modum istius scientiæ, & dicitur quod est ad modum simplicis intelligentiæ, & non per modum scientiæ visionis. Omnia ex supradictis clara sunt.

¶ In responsione ad primum uide Nouit, quod infinitum quantitatiue, accipiendū partem post partem in actu, sicut est impertransibile tam realiter, quam secundum designationem, ut est impertransibile secundum cognitionem. Et ideo dicitur, quod ut sic est ignotum, & implicat, quod pertransleundum cognoscatur.

¶ In responsione ad secundum nota, quod responso consistit in hac distinctione. Infinitum secundum essentiam scientia comprehensua est infinita: infinitum autem aliter, finiti tamen secundum essentiam, scientia comprehensua non est infinita: quia scientia est finita, uel infinita, ex finitate uel infinitate proprii obiecti, & non ex alia finitate uel infinitate. Proprium autem obiectum intellectus est, quod quid est, & ideo si quod quid est, hoc est essentia est infinita, scientia comprehensua est infinita, & si quod quid est, seu essentia est finita, scientia est finita. Unde cum infinita scita ab anima Christi sint finita secundum essentiam licet infinita secundum multitudinem, non infirunt, scientiam animæ Christi esse infinitam.

¶ In

In hac responsione dubium occurrit ex Adam. in 3. sen. probare conante, quod intellectus creatus non potest simul uidere infinita, ita quod distincte cognoscat quodlibet eorum, eo quod sequeretur, quod uisio illa esset infinita perfectionis in genere cognitionis: quia equipolleret infinitis cognitionibus etiam specie distinctis, quae ad infinita illa terminari possent: & quia non plus potest creatura simul uidere, quam Deus possit simul facere: & quia se queretur, quod esset odium infiniti demeriti, puta si quis uellet ex odio Dei occidere infinitos homines uel suos simul: uel charitatis infiniti meriti, puta si quis ex charitate illos infinitos cili garet.

Sed ex hac litera primum argumentum (quod extra propria materia non uagatur) facile soluit, dicendo quod uisio non est infinita, nisi essentia comprehendat fit infinita essentialiter. Et quia arguens apponit ly, in genere cognitionis, ideo ne in equiuoco disputetur, distingue quod si per hoc intendit quod sit cognitio infinita simpliciter, patet responsio ex litera hac, quod scilicet consequentia nihil ualet. Nec ex eo quod una cognitio equipollet infinitis in aliquo certo genere, sequitur quod sit infinita simpliciter, sed fat est quod sit altioris ordinis: unum siquidem individuum superioris ordinis excedit infinita inferioris ordinis, & una species altioris ordinis excedit perfectionem infinitarum specierum inferioris ordinis: sol enim est perfectior omnibus generabilibus & corruptibilibus, etiam si minus eternus esset. Vnde uisio anime Christi, qua uidet uerbum, & in illo infinita, non solum equipollet, sed excedit infinitas cognitiones terminabiles ad infinita, & tamen non est infinita simpliciter. Nec illa cognitiones essent infinita perfectionis simpliciter, etiam ut cognitiones: quia infinitas simpliciter cognitionis (ut in hac habes litera) numquam habetur nisi essentia infinita essentialiter comprehendatur, quod constat non inueniri in infinitis cognitionibus infinitorum specie distinctorum, creatorum uel creabilium: quoniam & singula & omnia simul habent essentias finitas essentialiter, ut patet, si singulas infinitas species animalis, omnes enim simul ad animalis generis essentias limitatas haberent. Simile est enim de tota latitudine possibilium, quoniam omnia simul non essent actus purus, sed infra latitudinem habentium potentiam admittam. Si autem inten-

dit quod sit cognitio infinita secundum quid, cum infinitas secundum quid non repugnet creatura, nihil omnino probatur.

Ad secundum autem ex extraneis, scilicet ex potentia Dei, neganda est maior, quia modus intelligendi e contrario se habet ad modum, quo res in esse ponuntur. nam in intellectu adunantur diuisa, ad extra uero prodeuntia diuiduntur, quae in causa erant non solum simul, sed unum. Et hinc fit, quod uideri simul non repugnat infinitis, producti autem simul repugnat eis.

Ad tertium de merito & demerito, respondetur quod neutrum sequitur infinitum, nisi secundum quid, & non simpliciter. Magnitudo siquidem simpliciter tam meriti, quam de merito, non ex multitudine obiectorum, sed ex quantitate essentiali sui pensatur. In responsione ad tertium eiuudem tertii articuli, perspicue quod tota uisio responsionis consistit in hoc, quod proprietates infiniti, in quocumque ponatur infinitas, arctantur ad subiectum infinitatis, puta, proprietates infiniti positi in linea arctantur ad lineam, & positi in superficie, arctantur ad superficiem, & positi in numeris paribus arctantur ad numerum parem, & positi in motibus Saturni, arctantur ad circulationes Saturni, & sic de aliis.

Nec hoc dicitur uoluntarie, sed cum sufficienti ratione, quia scilicet infinitum non est substantia, sed accidens: constat autem accidens non excedere suum subiectum, sed arctari ad illud. & si accidens arctatur ad subiectum, multo magis proprietates comitantes accidentis naturam, arctantur ad idem subiectum, ut patet inductiue. Et hanc responsionem perspicaciter serua, quoniam ex illa elucescent solutiones multarum questionum. & quod non inconuenit unum infinitum esse maius alio.

ARTICVLVS IIII.

Utrum anima Christi uideat uerbum siue diuinam essentiam clarius qualibet alia creatura.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod anima Christi non perfectius uideat uerbum quam quelibet alia creatura. Perfectio enim cognitionis est secundum medium cognoscendi: sicut perfectior est cognitio, quae habetur per medium syllogismi demonstratiui, quam quae habetur per medium syllogismi dialectici: sed omnes beati uident uerbum immediate per ipsam diuinam essentiam, ut in prima parte dictum est. Ergo anima Christi non perfectius uidet uerbum, quam quelibet alia creatura.

2. Praet. Perfectio uisionis non excedit potentiam uisuiam: sed potentia rationalis animae, qualis est anima Christi, est infra potentiam intellectiuam angeli, ut patet per Dionysium. Ergo anima Christi non perfectius uidet uerbum quam angeli.

3. Praet. Deus in infinitum perfectius uidet uerbum suum, quam anima.

Super quibus nona articulum quartum.

Itul^o clarus est.

In corpore articuli est una conclusio responsiua huiusmodi affirmatiue, Anima Christi praeter ceteris creaturis perfectius uidet diuinam essentiam. Probatur, uisio diuinae essentiae conuenit omnibus beatis secundum participationem diuini luminis, deriuati in eos a fonte diuini Verbi: sed anima Christi coniungitur propinquius uerbo Dei, & plenius recipit influxum luminis.

Ar. 1. huiusmodi

Lib. 1. textus

Li. 1. textus

P. 1. textus

Su. 9. ar. 1. c. & inf. qu. ar. 5. ad 1.

P. 1. textus

c. 4. a me. li. li. 1.

nis, in quo Deus uidetur. ergo. Maior probatur ecclesiast. primo. Minor quo ad primam partem, quia coniungitur in persona; quo ad secundam, quia tamquam Unigenitus est plenus ueritatis loā. primo.

In responsione ad secundum, nota expositionem Maioris propositionis assumptae in corpore articuli, in qua dictum est, quod uisio Dei attenditur secundum participationem diuini luminis, explanatur siquidem hic, quod uisio Dei attenditur, & secundum uirtutem naturae uidentis, & secundum lumen gloriae; sed magis secundum lumen gloriae quod spectat ad ordinem gratiae. & ideo Christi anima perfectius uidet, quam angelus, praestans uirtute intellectus natura lis: dicendo siquidem, quod magis attenditur gradus uisionis secundum ordinem gratiae, quam secundum ordinem naturae, sufficienter explicauit, quod secundum utrumque ordinem attenditur. Et hoc bene notabis, quia hinc habes, quod pari exstante lumine gloriae in homine & angelo, perfectius uidet Deus angelus, quam homo, & merito, quia uisus acutior melius uidet, quam uisus minus acutus, ceteris paribus. Et ex hoc ulterius sequitur, quod si uerbum Dei assumptisset in unitatem personalem angelicam aliquam naturam cum lumine gloriae aequali illi, quod anima Christi de facto habet, angelus ille perfectius uideret diuinam essentiam, quod modo uideat anima Christi.

D. 486.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit ad Ephes. primo, quod Deus constituit Christum ad dexteram suam in caelestibus supra omnem principatum, & potestatem, & uirtutem, & dominationem, & omne nomen quod nominatur, non solum in hoc saeculo, sed etiam in futuro: sed in illa caelesti gloria tanto aliquis est superior, quanto perfectius cognoscit Deum. ergo anima Christi perfectius uidet Deum, quam quauis alia creatura.

RESPON. Dicendum, quod uisio diuinæ essentiae conuenit omnibus beatis, secundum participationem d luminis deriuati in eos a fonte uerbi Dei, secundum Ecclesiasti. primo. Fons sapientiae, uerbum Dei in excelsis.

Huic autem uerbo Dei propinquius coniungitur anima Christi, quae est unita uerbo in persona, quam quauis alia creatura: & ideo plenius recipit influentiam luminis, in quo Deus uidetur ab ipso uerbo, quam quacumque alia creatura. & ideo praeter ceteris creaturis perfectius uidet ipsam primam ueritatem, quae est Dei essentia.

Vnde dicitur loā. primo. Vidi

In responsione ad tertium circa illa uerba, licet absolute considerando possit esse aliquis gradus sublimior secundum infinitatem diuinæ potentiae, dubium occurrit, quo nam pacto fiat cum supradictis: quod gratia animae Christi est in summo simpliciter, ita quod non est dabilis maior gratia habitualis illa, quia est in summo.

Simile siquidem iudicium est de lumine gloriae quod est ipsa gratia consummata formaliter uel causaliter. Si enim lumen gloriae est in anima Christi in summo, impossibile est secundum quamcumque potentiam inueniri gradum subliorem: sicut non potest inueniri sublimior gradus caloris, quam sit calor in summo, esse enim implicare contradictoria simul, ut patet.

Ad hoc dicitur, quod cum in litera non dicatur, quod posset esse sublimior gradus luminis gloriae nec uisionis diuinæ, sed sublimior gradus sine additione aliqua, nullam habet litera difficultatem, cum de facto multi sint gradus perfectiores gradu diuinæ uisionis, scilicet gradus substantiae, cum quolibet substantia sit sublimior simpliciter quolibet accidente.

Sed haec responsio dissonat a litera, quae gradum subliorem possibilem dicit secundum infinitatem diuinæ potentiae: per hoc namque manifeste significauit, quod de sublimiori, de potentia non ordinaria, sed potentia absolute loquitur. Et contextus ipse plane intellectus sonat, quo dicitur de sublimiori gradu diuinæ uisionis de cuius altitudine tractatur. Vnde & propter sensum plane contextus, & propter attributum sublimioris gradus infinitati di-

uine potentiae, aliter respondetur, fatendo quod litera loquitur de sublimiori gradu diuinæ uisionis: uerum quia diuina uisio gradatur, uel ex parte luminis gloriae, uel ex parte naturae intellectiuae, diuersimode assignatur sublimior gradus diuinæ uisionis. Primo namque sublimatur diuina uisio ex lumine gloriae sublimioris speciei, ita quod lumen gloriae ponatur genus ad speciem unam luminis gloriae inueniendi de facto in Christo, & in aliis beatis, & aliam uel alias species luminis gloriae possibiles fieri. Sed haec positio diuinat, nec habet unde formalem seu specificam differentiationem inter lumina gloriae ostendat, cum sit unum obiectum formale absque medio, nec uarietur specie ex receptiuis, ut patet ex hoc, quod eundem speciei est in angelis & hominibus. Secundo itaque sublimatur diuina uisionis gradus ex augmento in infimum luminis gloriae, ita, quod a formis terminabilibus ad summum excipitur lumen gloriae, quod est tale, quod quocumque lumine gloriae posito, adhuc potest poni maius. Et in Christo est lumen gloriae in summo, secundum Dei potentiam ordinatam non secundum Dei potentiam absolute, secundum quam potest quocumque posito, semper poni maius.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod perfectio cognitionis, quantum est ex parte cogniti, attenditur secundum medium: sed quantum est ex parte cognoscentis, attenditur secundum potentiam uel habitum. & inde est, quod etiam inter homines per unum medium, unus perfectius cognoscit aliquam conclusionem, quam alius. Et per hunc modum, anima Christi, quae abundantiori repletur lumine, perfectius cognoscit diuinam essentiam, quam alii beati: licet omnes ipsam Dei essentiam uideant per se ipsam.

AD SECUNDVM dicendum, quod uisio diuinæ essentiae excedit naturalem potentiam cuiuslibet creaturae, ut in prima parte dictum est. Et ideo gradus in ipso attenduntur magis secundum ordinem gratiae, in quo Christus est excellentissimus, quam secundum ordinem naturae, secundum quem natura angelica praefertur humanae.

AD TERTIVM dicendum, quod sicut supra dictum est de gratia, quod non potest esse maior gratia, quam gratia Christi, per respectum ad unionem uerbi, idem etiam dicendum est, & de perfectione diuinæ uisionis, licet absolute considerando, possit esse aliquis gradus sublimior secundum infinitatem diuinæ potentiae.

Relinquitur igitur, quod alio modo, sublimior gradus diuinæ uisionis intelligatur possibilis, scilicet ex parte naturae intellectiuae: quia scilicet si ad aequale lumen gloriae angelus assumetur a uerbo Dei in unitatem personae, angelus ille perfectius uideret Deum, quam anima Christi, & esset sublimior uisionis diuinæ gradus non ex sublimiori lumine, aut gradu luminis, sed ex sublimiore intellectu illuminato equaliter. Et rursum si Deus assumeret subliorem angelum in unitatem personae cum aequali lumine gloriae, perfectius ille uideret Deum quam Christus, & prior angelus: & iterum si alium subliorem, & sic deinceps assumeret cum aequali lumine, semper sublimior perfectius uideret. Et sic secundum infinitatem diuinæ potentiae infiniti gradus uisionis diuinæ mediant inter perfectissimam uisionem animae Christi, & uisionem, qua Deus se ipsum uidet. Et quia haec responsio ab ante dictis non dissonat, & clara est absque ambiguitatibus, ideo amplectenda est.

P. 244
In q.
c. 2.
q. 1.
2. 8.
2. 14.
p. 11.

Ex l.
18. &

Super questionis undecima articulum primum.

Titulus articuli clarus est: intelligitur quippe ut sonat. In corpore est unica conclusio: anima Christi per scientiam inditam nouit omnia, excepta diuina essentia: Probat.

QVAESTIO XI.

De scientia indita, uel infusa anima Christi, in sex articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de scientia indita, uel infusa anima Christi.

Et circa hoc quaruntur sex.

Primo, Vtrum secundum hanc scientiam Christus sciat omnia.

Secundo, Vtrum hac scientia uti potuerit non conuertendo se ad phantasmata.

Tertio, Vtrum hac scientia fuerit collatiua.

Quarto, De comparatione huius scientiae ad scientiam angelicam.

Quinto, Vtrum fuerit scientia habitualis.

Sexto, Vtrum fuerit distincta per diuersos habitus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum secundum scientiam inditam uel infusam Christus omnia sciat.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod secundum hanc scientiam Christus non cognouerit omnia.

Hac in scientia indita est Christo ad perfectionem possibilis intellectus eius: sed intellectus possibilis animae humanae non uidetur esse in potentia ad omnia simpliciter, sed ad illa sola, in quae potest reduci in actum per intellectum agentem, qui est proprium actuum ipsius, quae quidem sunt cognoscibilia secundum rationem naturalem.

Ergo secundum hanc scientiam non cognouit Christus ea, quae naturaliter rationem excedit.

2 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

3 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

4 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

5 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

6 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

7 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

8 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

9 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

10 Prae. Phantasmata se habent ad intellectum humanum sicut colores ad uisum, ut dicitur de anima: sed non pertinet ad perfectionem uisus potentiae cognoscere ea, quae sunt omnino absque colore.

stantia ad gratiae ordinem, quae angelorum naturalem cognitionem excedunt. Sed quia per eam non uidebat diuinam essentiam, quam per scientiam beatam uidebat, ideo excepta est cognitio diuina essentiae a scientia indita. Sola autem essentia diuina excepta est, quia reliqua omnia aut ad naturalem, aut ad reuelatam cognitionem spectant, cum etiam angeli ipsi per reuelationem, hoc est per infusas species, ab anima nostra separata cognoscantur.

In responsione ad secundum eiusdem articuli, nota primo, quod cum dicitur animam separatam cognoscere substantias separatas per seipsas, non est sensus, quod intelligantur per proprias substantias, ut species intelligibiles ab anima separata: sed est sensus, quod per seipsas, hoc est per proprias species intelligibiles, & non per species reru sensibilibus (ut modo fit) intelligantur: sicut color dicitur uideri per seipsum, quando per propriam speciem uidetur. Patet autem hunc esse sensum in eodem ex hoc, quod ad primam partem se remittit, ubi in ar. 2. q. 89. determinatum est, animam separatam cognoscere substantias separatas, per species diuinitus sibi in fluxas.

Nota secundo, quod cum de anima Christi dicitur, quod cognouit substantias separatas per modum, quo cognouit illas anima separata, communicatio haec in modo cognoscendi intelligitur solum quod ad substantiam naturam modi cognoscendi, & non quod ad perfectionem, hoc est, quod anima Christi communicat cum anima separata in hoc, quod utraq; cognoscit substantias separatas per species influxas a Deo: sed anima Christi tali modo cognoscens, & perfecte & distincte cognoscit substantias separatas, ut in quarto articulo infra patet: anima uero separata imperfecte nouit substantias separatas, ut in prima parte patet. Et propter ea in littera haec dicitur, quod anima separata aliquoties nouit substantias separatas, & non dicitur absolute, quod nouit illas.

In responsione ad tertium, circa cognitionem singularium omnium, triplex dubium occurrit. Primum ex Scoto in 3. sent. dist. 14. q. 3. ubi refert quod si in Christo ponitur cognitio abstractiua omnium singularium, concedendum est, cuiuslibet singularis esse propriam speciem in intellectu Christi, & consequenter duo alia, hoc est, & plures species eiusdem speciei simpliciter in eodem, & in infinitis species infinitorum singularium possibilium.

Secundum

ergo neque ad perfectionem intellectus humani pertinet cognoscere ea, quorum non possunt esse phantasmata, sicut sunt substantiae separatae. Sic ergo cum huiusmodi scientia fuerit in Christo ad perfectionem animae intellectus ipsius, uidetur quod per huiusmodi scientiam non cognouerit substantias separatas.

3 Prae. Ad perfectionem intellectus non pertinet cognoscere singularia. Videtur ergo quod per huiusmodi scientiam anima Christi singularia non cognouerit.

SED CONTRA est, quod dicitur Isa. 11. quod repleuit eum Spiritus sapientiae & intellectus, scientiae & consilij: sub quibus comprehenduntur omnia cognoscibilia: nam ad sapientiam pertinet cognitio omnium diuinorum: ad intellectum autem pertinet cognitio omnium immaterialium: ad scientiam autem pertinet cognitio omnium conclusionum: ad consilium autem cognitio omnium agibilium. Ergo uidetur quod Christus secundum scientiam inditam sibi per Spiritum sanctum habuerit omnium cognitionem.

RESPON. Dicendum, quod sicut prius dictum est, conueniens fuit ut anima Christi omnino esset perfecta per hoc quod omnis eius potentialitas sit reducta ad actum. Est autem considerandum, quod in anima humana, sicut in qualibet creatura, consideratur duplex potentia passiva. una quidem, per comparationem ad agens naturale: alia uero per comparationem ad agens primum, quod potest quamlibet creaturam reducere in actum aliquem altiore actum, in quem reducit per agens naturale: & haec consuevit uocari potentia obedientiae in creatura. Vtraque autem potentia animae Christi fuit reducta in actum, secundum hanc scientiam diuinitus inditam. Et ideo secundum eam anima Christi, primo quidem cognouit quae

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

secundum

In q. 12. a. 1. quod omnis potentia obedientia ad actum naturae animae proportionata est reducta ad actum: consistit autem quod cognoscere per reuelationes est actus naturae animae in statu tam uia quam patrie locata proportionatus, immo debet, ut patet de reuelationibus necessariis, & factis. Ecclesiae tam triumphanti quam militantis. Et quis diceret potentiam hanc esse quidem respectu animae humanae, absolute potentia obedientiae: respectu uero eiusdem in utroque statu esse naturalem. (utpote naturali communitate consequente statum) non aberret. Vnde cum Christus fuerit uertus uia tor & comprehensor simul, optime de ipsius anima inferunt, quod utraque illius potentia reducta est ad actum. Aduerte secundum, quod ideo essentia diuina cognitio excepta est, quia non cognoscitur naturaliter, nec per reuelationem. Et intellige, reuelationis nomine quemcumque influxum speciei cuiuscumque intelligibilis, & per cognitionem diuinae essentiae, non quamcumque cognitionem, sed uisionem illius. Nouit siquidem anima Christi per scientiam inditam, diuinam naturam multo magis, quam quicumque philosophus, immo quam anima separata, immo quam angeli naturali cognitione, quoniam clara reuelatione nouit Deum esse trinum in personis, & alia huiusmodi species infinitorum singularium possibilium.

q. 9. ar. 1.

Secundum